70 İLLİK MİLYON İL

Əli Rza Xələflinin "Türkiyənin zəlzələ ağrıları" məsnəvi poeması üzərində düşüncələr

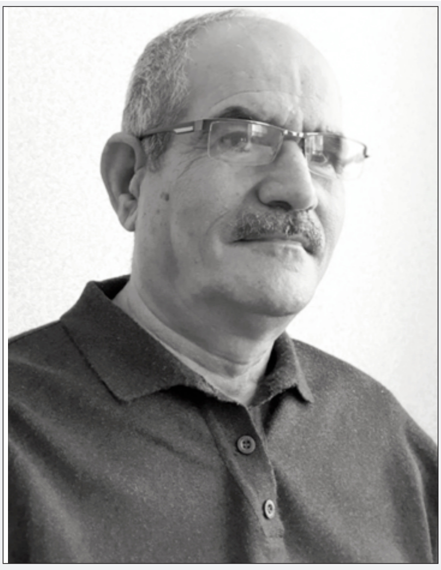

Əli Bəbiroğlu
ədəbiyyatşünas

Ulu Türkün anlamına görə təbiət ölmür, o dağda, daşda agacda, çiçəkdə, yarpaqda yaşayır. Türk insanı təbiətdə özünə həmişəyaşarlıq qaydaları yaradır və onu Tanrı dağında tapır. Tanrı inancı Türkün yerlə - göy rabitəsinin sağlam özüllər bağlığını yaradır və ona günümüzün ən qüdrətli xalqları sırasında daimilik KİM-liyini verir.

Min illik, milyon illik Türkün Tanrı dağından yazan şair Rüstəm Behrudi öz yanaşma tərzini; "Səni mən əkmişəm" iddiasını ortalığa qoyur və bir cox dünya xalqlarının mifik təsəvvüründə özünə yer alan Həyat ağacının, yarpağın, çiçəyin ölməzliyi həqiqətlərini Əmir Teymurla "Dar ağacı" fonunda söhbətləşir, Salam verib, Əleyküm - Salamını alır.

Min illik, milyon illik ruhun ölməzliyi anlamını şair Vaqif Bayatlı Odər Məsihiçilik, Mehdiçilik cərəyanları fonunda İsa peyğəmbərin çarmıxa, "Dor ağacına" çəkilməsinə gülür və Allahın Musa peyğəmbərə müraciətlə dünya həyatı üçün dediyi; "Sən məni əbədən görə bilməzsən!" nidasını "Sən görünürsən, İlahi" mərtəbəsinə yüksələn insanın Allahla görüşünə sevinir və Ulu Türkün yerlə - göy rabitəsində yaratdığı ölümsüzlük inancını təsdiqləyir.

Min illik, milyon illik Türkün ölməzlik iksirinin sirlərini şair Əli Rza Xələfli də günümüzün reallıqları fonunda Türk elindən, Allaha ən yaxın yerdən, Şuşamızın Cıdır düzündən; Tanrı - Turan dağından dünyaya yayır və "Bir ananın iki oğlu"ndan, dövlətçiliyimiz üçün hava kimi, su kimi vacib olan bir missiyadan; Azərbaycan - Türkiyə qardaşlığı və birliyindən yazır.

Ulu Türkün yaşam anlamı bolluq, bərəkət gətirən dansöküləndən, gündoğandan başlayırdı, bu həm də təbiət tanrısına ibadət sayılırdı. İndi ortalığa düşən haqsız millətlər var ki, dünyanı toranlığa, qaranlığa çəkirlər. Bazar başında oturan şeytani dövlətlər dünyanı çox pis qarışdırırlar, dünya ağıla - xəyala gəlməyən nəticələrlə üz - üzədir. Qardaşın - qardaşa ən lazımlı vaxtında, vaxtın ən lazımlı zamanında hamının "RƏİS" deyə tanıdığı, qardaş Türkiyə prezidenti R.T.Ərdoğan cənabları "Azərbaycanı tək qoymayacağıq"- mesajını verir;

Qətiyyətin yol açır Türkün Tanrı dağına,
İradən işıq saçır Turanın bayrağına...

Hörmətli Əli Rza müəllim, min illik, milyon illik türk tariximizdə sizin də 70 illik öz şərəfli imzanız vardır. Siz hər zaman doğru gördüyünüz işdə, haqq bildiyiniz yoldasınız. Dağları, yaylaqları, qışlaqları özünə məskən salan qədim Türkün azad ruhu kimi həmişə yazıb - yaratmaq eşqində, həmişə səfərdəsiniz, Ay kimi, Gün kimi hamıya hər gün lazımsınız. "Türkiyənin zəlzələ ağrıları" müdrik qələminizin və qəlbinizin Ərdoğana və Türkiyəyə təskinlik üçün yarıqəm - yarıqürür dastanınız hər bir vətəndaşımızın ürək göynərtisi, qəlb sarsıntısını ifadə edir:

Acısı sinə yaxır, "su" deyə inləyənin,
Ümidi solub gedir sükutu dinləyənin.

Azərbaycan bu dərdin ocağında közlənir,
Türkiyənin yanğısı varlığımda sözlənir.

Obrazlı ifadə etsək, doğrudan da Azərbaycan bütün şəxsi heyəti ilə özünü dağıntılar altına atmışdı, bu, bir yandan Türk xalqına olan məhəbbətimizdirsə digər əsas məsələ isə Ərdoğana olan sonsuz sevgimizdən irəli gəlir. Ərdoğana "Sultanım" müraciətiniz də Türk qardaşları arasında salınan ümid, inam, dostluq və etibar körpüsünü xarakterizə edir. Etiraf edək ki, bu körpünün təməlləri qoyulmuşdu, az - çox iş də görülmüşdü, lakin mütəmadilik, ardıcıllıq yetərincə deyildi. Yeni dönəm yeni əməli fəaliyyət tələb edirdi. Dünya gücləri yeni məkanlar axtarışındaydı. Qardaş türk xalqları birliyini yaratmaq an və gün məsələsi olmuşdu. Türk və Azərbaycan birliyi məhz belə bir vaxtda yarandı. "Sultanım" deyiminizə yaraşan epitet tapmaq, yeni söz demək istədim, aciz qaldım və yenə əlimdən tutan, köməyimə gələn dastanınız oldu;

Türkün qədim yolundan, əski çağından gəldin
Sanarsan göy üzündən - Tanrı dağından gəldin.

Sultanım, əyilmə sən, əyilməz Tanrı dağı,
Yağılara göz dağı - sönməz Türkün çırağı.

Turan eli türkün ata ocağı, Tanrı dağı türklərin birlik və güc mənbəyi sayılır. Bugünki reallıqda iki qardaş ölkənin gücünü və birliyini Şuşa bəyannaməsindəki imzalarda və Ağrı dağının bayrağımızın rənglərinə boyanmasında gördük. Harada türkün türkə qardaş əli uzanırsa orada Tanrı dağı, barlı - bəhrəli Həyat ağacı vardır. "Sultanım" Ərdoğanın dönəmində ağrılarımıza qarşı həmişə bir olduq. Məmməd Arazın ruhu şad olsun, "iydə dənəsi boyda qurğuşuna əl uzat"dıq, Qarabağı erməni və birləşmiş faşist işğalçılarından azad etdik, Allahın "Azərbaycan" adlı möhür torpağına - Şuşanın Cıdır düzünə alın qoyduq, bir olub birlikdə möhtəşəm "Zəfər dastanı" yazdıq.

Hörmətli Əli Rza müəllim, sizin "Sultanım" dastanınız Azərbaycan - Türk birliyi və qardaşlığı şərəfinə yazılan son illərin ən qiymətli əsəri, əsərlərindən biri kimi ortalığa qoyulub. Çox dəhşətli, dağıdıcı gücü olan bu təbii fəlakətin acı nəticələri bizi sarsıtsa da bu dastanın qürur ruhundan aldığımız sağlam enerji bizi ümidləndirir, ayaqda tutur. Hadisə zamanı uşaqların sözləri və duyğuları yada düşür, kövrəlmiyə bilmirsən. Uşaqın öz xilaskarına "Nə oluyor, ya?" sualına "Sən qəhrəmansan, oğlum" cavabı, digər yerdə qurtarılan uşağın "Sən nerədən gəldin?" sualına xilaskarının "Mən göydən gəldim" cavabı, daha bir digər yerdə dağıntılar altından çıxarılarkən anasının ölümündən xəbərsiz olan uşağın "Öncə anamı çıxarın" deməsi... Bütün bu qəmli notların arxasında bizi sabaha səsləyən ümid yaşayır. "Həyat var", "canı var" sorağını alan hər kəsin, ekran başında oturanların belə sevincinin həddi - hüdudu olmur. Yaşı bilinməyən bu dünyanın dönərgəsi dönükcə zaman - zaman bizi bir nehrə kimi çalxalayır "yağı yağ üstə" yığır, "südü çürüyənin ayranını turşadır". Yaxşını - pisdən, haqqı - nahaqdan, gecəni - gündüzdən ayırmağı təbiət özü bizə öyrədir. Hələ uşaqkən qardaşım Yədulla Ağazadənin bloknotundan götürdüyüm bu bənd hər çətinliyimdə əlimdən tutub;

Zülmün topu var, gülləsi var, qələsi varsa,
Haqqın da bükülməz beli, dönməz üzü vardır.

Göz yumma Günəşdən, nə qədər nuru qaralsa,
Sönməz əbədi, hər gecənin Gündüzü vardır.

Qəmin kəm, Ərdoğana, Türkiyəyə elə Aərbaycana da təskinlik üçün yazılan yarıqəm, yarıqürür dastanı. Bir qəlbin deyil, milyon qəlbin, bir şairin deyil, bir xalqın istək və arzularını özündə etiva edən bu dastanın ruhunda qədim Türkün ölümsüzlük nəfəsi yaşayır. "Sultanım" Ərdoğan günümüzün Diriliş Ərtoğrulu, Osman qazisi olub Türkün qədim gücünə yeni dünyanın real güclərini qatmaqdadır.

Hörmətli Əli Rza müəllim, türkün min illik, milyon illik dönəminin ədəbi - mədəni və əxlaqi tarixinin son 70 illik imzasında sizin də öz yeriniz, öz kürsünüz vardır. Türk - Azərbaycan - Turan birliyi adına atılan hər addım, tarixin daş yaddaşına yazılan hər yazı çox lazımlı və qiymətlidir. Bizi qəlbinizin böyüklüyünə, sözünüzün qüdrətinə inandırdığınız üçün Sizə "SAĞ olun" deyirəm.

Qələm çaldım... güllənsin sözümün gülüstanı,
Qoy yaşasın yarı qəm, yarı qürur dastanı...

2023